

Bertolt Brecht

despre
teatrul
cel de
toate
zilele

Voi, artiști care faceți teatru
În edificii mari, sub baia de lumină a unor sori artificiale,
În fața unor mulțimi tăcute, luați când și când seama
La acel teatru ce se desfășoară în stradă.
La teatrul cel de toate zilele, cel cu mii de înfățișări și lipsit
de faimă,

Dar atât de viu, de lumesc, alimentat din viața laolaltă
A oamenilor — la teatrul ce se desfășoară în stradă.
Ici vecina imită pe proprietar, arată cu deslușire,
Redînd rostirea lui potopită,
Cum încearcă să abată vorba
De la conducta de apă care e plesnită. Colo, în grădina publică,
Flăcăii fac ca fetele chicotinde în fapt de seară, cum
Se rușinează, dar își arată,
Cu dibăcie, sinii. Și colo, bețivanul acela
Face ca popa predicînd la slujbă nevoiașilor
Calea spre bogatele plaiuri ale paradisului. Cît de folositor
Este asemenea teatru, cît de grav și vesel,
Și cît de plin de demnitate! Aceștia nu imită
Ca niște papagai, ca maimuța,
Numai de dragul imitației, păsîndu-le prea puțin ce-ar imita,
Doar ca să arate că se pricep să imite. Nu,
Ei au scopuri în ochi. De nu le-ați rămine
Voi, artiștii, maeștri ai imitației, mai prejos
În treaba asta. Nu vă îndepărtați prea mult,
Oricum v-ați desăvîrși arta,
De acel teatru de toate zilele
Ce se desfășoară în stradă.
Uitați-vă la omul de colo, din colțul străzii! Arată cum
S-a petrecut accidentul. Tocmai
Supune judecății mulțimii pe șofer. Arată
Cum ședea acesta la volan, iar acum
Imită victima, pare-se

Un bătrîn. Îi înfățișează pe cei doi
Doar într-atît încît să-ți devină clar accidentul, și totuși
Îndeajuns ca să-i poți avea în ochi și pe cei doi. Dar nu-i arată,
Nici pe unul, nici pe celălalt, ca și cum
N-ar fi avut cum evita accidentul. Nenorocirea
Devine astfel clară și totuși neclară, căci ambii
S-ar fi putut comporta cu totul altfel — iată, omul arată
Cum s-ar fi putut ei comporta pentru ca accidentul
Să nu se fi produs. Nici o superstiție nu încapă
În arătările martorului, el nu-i lasă
Pe muritori în seama cerului, ci doar în a
Greșelilor lor.

Observați și seriozitatea lui, și migala cu care imită. El știe că
Multe depind de precizia lui — dacă cel nevinovat
Va scăpa de osîndă, dacă păgubașul
Va fi despăgubit. Priviți cum
Repetă ceea ce a mai făcut o dată. Chemînd
Șovăitor amintirea în sprijin, nesigur
Dacă imită în adevăr bine. Reținîndu-se
Și cerînd altuia să
Aducă ici-colo rectificări. Observați aceasta
Cu respect !
Și cu uimire.

S-ar cuveni să luați seama la un lucru : că imitatorul acesta
Nu se pierde niciodată pe sine în imitație. El
Nu intră niciodată pe de-a-ntregul în pielea celui imitat. Ci
Rămîne statornic,
Fără a se încurca, cel-ce-arată.
Neinițiat de cel imitat, el
Nu împarte cu dînsul simțămintele,
Concepțiile lui. Știe despre dînsul
Prea puțin. În actul imitării
Nu ia naștere, din el și din celălalt,
O a treia existență, alcătuită cumva
Din amîndoi, în care
Ar bate o inimă și
Ar cugeta un creier. Cu toată luciditatea,
Cel-ce-arată

Îl prezintă pe vecinul ce-i este străin.
Misterioasa transformare
Care, zice-se, are loc în teatrele noastre,
Între cabina de costumare și scenă : un actor
Iese din cabină, un rigă
Intră în scenă, acea vrăjitorie
De care atît de adesea i-am văzut pe lucrătorii scenei, cu sticla
de bere în mînă,

Făcînd haz,
Nu se petrece aici.
Demonstrantul nostru din colțul străzii

*Nu e un somnambul pe care n-ai voie să-l strigi. El nu e nici
Vreun mare preot în plină slujbă bisericească. Oricînd
Il puteți întrerupe. Vă va răspunde
Calm și,
După ce i-ați vorbit, își va continua prezentarea.*

*Nu spuneți însă : omul acesta
Nu-i un artist. Ridicînd un atare zid despărțitor
Intre voi și lumea cea mare, riscați să
Fiți zvîrliți afară din lume. Nerecunoscîndu-l
Drept artist, s-ar putea ca el
Să nu vă recunoască pe voi drept oameni. Și asta
Ar fi un blam mai mare. Mai bine ziceți :
E un artist pentru că e un om. Ceea ce
Face el, să facem noi mai bine, și să fim
Pentru aceasta onorați. Că doar ceea ce facem
Este ceva comun și omenesc, ceva
Deprins oră de oră în forfota străzii, ceva aproape
Tot atît de plăcut omului precît mîncarea și respirația.*

*Teatrul pe care-l faceți
Duce astfel la obîrșia lui practică. Măștile noastre, ziceți,
Nu au nici o valoare cîtă vreme sînt doar niște măști :
Colo, vînzătorul de flulare
Își pune în cap pălăria tare, rotundă a cuceritorului de inimi,
Își agață un baston, ba își mai lipește și o bărbuță
Sub nas, și face în spatele teighelei
Cîțiva pași legănați, arătînd astfel
Avantajoasele transformări pe care le pot obține
Bărbații, cu ajutorul
Fularelor, mustăților, pălăriilor. Cît privește versurile noastre,
ziceți,*

*Le aveți și voi : vînzătorii de ziare
Își strigă anunțurile în ritmuri, mărînd
Astfel efectul, și ușurîndu-și
Repetirile prea dese ! Rostim
Un text străin, dar și îndrăgostiții
Și vînzătorii învață texte străine, și
De cîte ori nu citați și voi aforisme ! Așa
Masca, versul, citatul apar lucru obișnuit, în schimb neobișnuite
Se arată masca grandilocventă, versul frumos spus,
Citarea deșteaptă.
Dar să fim înțeleși : chiar de ați face mai bine
Ceea ce face omul din colțul străzii, ați face mai puțin
Decît dînsul, dacă
V-ați face teatrul mai sărac în înțelesuri, dintr-o pornire mai
măruntă,
Intervenind mai puțin în viața spectatorilor și
Mai puțin folositor.*